

Motion

1979/80: 234

av Lars Werner m. fl.
om översyn av ATP-systemet

Sammanfattning. Redan när pensionstillskotten genomfördes 1969 påtalade vänsterpartiet kommunisterna i en riksdagsmotion en av de stora bristerna i ATP-systemet. Själva systemets utformning innebär att samhällets klasskillnader som de uttrycks i inkomsterna kvarstår livet ut. Den som haft en låg inkomst under sin arbetsverksamma tid får också en låg pension. Vpk har förordat att pensionerna skall motsvara 65 % av den genomsnittliga industriarbetarlönen. I dag utgör pensionen ca 25 % i en fallande skala, i stället för de 60 % som var den ursprungliga målsättningen. Denna trend måste brytas. Pensionärer måste enligt vår mening garanteras samma standardutveckling som de som står i produktionen. De borde också ges rätt att genom förhandlingar påverka sina levnadsvillkor.

Kravet på standardsäkrade och värdebeständiga pensioner betraktas av pensionärsrörelsen som ett av de mest väsentliga kraven. När riksdagen i slutet av 1960-talet beslutade om pensionstillskott för dem som bara hade folkpension och ingen eller liten ATP, så var det en bra reform. Men redan då påpekade vpk i en riksdagsmotion en av de stora bristerna i ATP-systemet. I det nu gällande systemet är det den pensionsgrundade inkomsten delad med basbeloppet som ger de pensionspoäng som är underlaget för pensionsberäkningen. Basbeloppet fastställs av regeringen på grundval av prisutvecklingen. Men realinkomstökningar, som de som står i produktionen tillkämpat sig, tar inte ATP-systemet hänsyn till.

Om det exempelvis varit en fyraprocentig reallöneökning varje år, skulle ATP-pensionen det år den faller ut endast bli 24 % i stället för de 60 % som alla var överens om som målsättning när pensionstillskottet infördes.

ATP-systemet är också ett system som har klasskillnaderna i samhället inbyggda. Den som haft låg inkomst hela sitt yrkesverksamma liv får också en låg pension på ålderdomen. I dag finns även en ökad risk för att allt större grupper hamnar utanför ATP-systemet trots sina arbetsinsatser. Det gäller främst de många deltidsarbetande kvinnor, med små inkomster, som ligger i jämnhöjd med eller obetydligt över basbeloppsgränsen. Övervägande delen av dem som är hänvisade till korttids- eller deltidsarbete – som blir allt vanligare – kommer med det system som nu gäller alltid att få en otillräcklig pension.

Vpk anser det självklart att alla pensionärer skall vara garanterade en trygg och säker ålderdom, också ekonomiskt. Och det kan bara ske genom att pensionärerna får del av standardutvecklingen. Det bör kanske erinras om

att det är pensionärerna som under sina aktiva år skapat den produktionsapparat ur vilken pensionerna nu i sista hand utbetalas. Det handlar alltså om en intjänad rättighet.

Pensionärernas riksorganisation, PRO, aktualiserade redan vid sin kongress 1973 ett krav som gav uttryck åt principen om en utjämning av pensionsvillkoren, nämligen att folkpensionen skall motsvara 65 % av den genomsnittliga industriarbetarlönen. Pensionärernas reaktion och besvikelse då pensionskommittén 1977 avlämnade sitt betänkande, med ett kategoriskt avvisande av standardsäkringskravet, var förklarlig. Och de fann det ännu mera anmärkningsvärt att såväl LO som TCO ställde sig bakom denna kommitténs ståndpunkt. Detta kändes som ett svek mot deras gamla medlemmar. Flera tycks nu ha anammat pensionskommitténs uppfattning och hävdar att om inte ens den aktiva generationen kan garanteras en oförändrad standard bör inte pensionärerna lämnas utanför den samhällsekonomiska debatten. Ett cyniskt resonemang, då pensionärernas krav enbart går ut på en anpassning till dagens levnadsvillkor för dem som står i produktionen.

Ett nytt pensionssystem måste utformas, ett system som bygger på större ekonomisk utjämning och rättvisa. Det finns enligt vpk dubbel anledning att nu besluta om en översyn av hela ATP-systemet, dels därför att den nu gällande beräkningen för pensionstillskotten utgår den 30 juni 1981, dels för att det fortfarande finns så stor andel av pensionärerna som bara har folkpension eller liten ATP och alltså är beroende av detta tillskott.

Enligt budgetpropositionen beräknas under 1980 att 958 000 eller 55 % av det totala antalet folkpensionärer har helt eller reducerat pensionstillskott. Antalet av dessa pensionärer har inte minskat i den takt som förutsattes då beslutet genomfördes. Systemet med pensionstillskott måste förbättras och gälla så länge det finns pensionärer som har en otillräcklig levnadsstandard.

Pensionärerna är en växande skara, med stora intresseorganisationer. PRO har för närvarande ca 360 000 medlemmar, men dessa har inte genom sin organisation möjlighet att genom förhandlingar påverka sina intressefrågor. Genom PRO kräver pensionärerna överläggnings- och förhandlingsrätt om sina levnadsvillkor. Självklart borde representanter för pensionärerna få delge beslutande myndigheter sin mening innan för dem avgörande beslut fattas.

Med hänvisning till vad som anförts i motionen föreslås

1. att riksdagen hos regeringen begär att förslag om standardsäkrade pensionsförmåner skyndsamt framläggs för riksdagen, även innebärande en plan för långsiktiga pensionsförbättringar med riktpunkt att pensionen skall motsvara 65 % av den genomsnittliga industriarbetarlönen.
2. att riksdagen som sin mening uttalar att pensionärsrörelsen bör

beredas möjlighet att genom medverkan i utformningen av förmåner på pensionsområdet påverka sina villkor.

3. att riksdagen som sin mening uttalar att en utvärdering av ATP-systemet bör ske, varvid bl. a. bör prövas förutsättningarna och formerna för möjligheten att tillerkänna korttids- och deltidsarbetande antagande- och tilläggspoäng, så att deras pensionsförmåner förbättras.

Stockholm den 15 januari 1980

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)